

اللقائون

مما في الجامع الصغير والمشارك

من حديث خيرا للخلاق

هذا من فضل الله تعالى على عبده

محمد زهني

جعله الله سبحانه ممن أحيا سنن رسوله وكان ذلك أكبر رسوله

وَمَنْ مَنَّ الْجُهَّالَ عِلْمًا أَضَاعَهُ * وَمَنْ مَنَّعَ الْمُسْتَوْجِبِينَ فَقَدْ ظَلَمَ

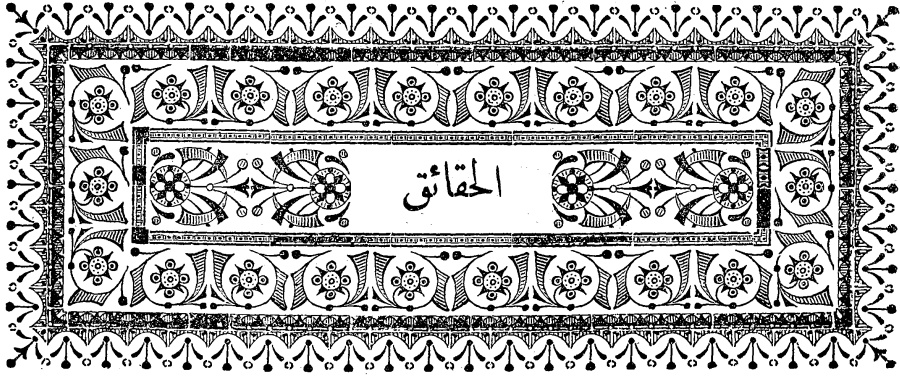
ربّ علوم لا تنفع . وأعمال لا ترفع . وليس لاهلها
منها الا كدة القرائح . وكدح الجراح . فاهلاً بمن استخلص
العلوم الدينية . وأخلص الاعمال بالنية . (اطواق الذهب ١٦ مقاله)

ذَكَرَ الْفَتَى عُمَرُہُ السَّانِي وَحَاجَتُهُ * مَا قَاتَهُ وَفُضُولُ الْعَيْشِ اشْغَالُ

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله باب عالی جاده سنده
٢٥ نومرو لی مطبعه ده طبع اولتمشدر

١٣١٥

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين ومولى المؤمنين. والصلاة والسلام على خير خلقه سيدنا محمد خاتم النبيين. وعلى آله وصحبه الطاهرين الطيبين اجمعين. (بعد ذا) : معلوم ذوى الفهوم اولديغى اوزره علم نافع ايله اشتغال، الذأشغال، وافضل عُرْبِ واجل أعمال، اولوب علومك انفعى ايسه علم حديث اولديغندن نفوس زكيه اصحابنجه اهم آمال علم مذكور اولمق متعيندر. چونكه بزم كرك عبادات ومناكاته وكرك معاملات وعقوباته واخلاق و آدابہ دائر اولان مبنای فقه وشريعتمز وسبب فيض وسعادتمز كتاب عزيز ايله سنت وحديث اولوب آيات قرآنيه نك دخى مُفسِّرَاتى سنن واحاديثدر. نتكيم حديث شريفده «الأ وانى اوتيت القرآن ومثله معه» يعنى «بكا قرآن بر مثلى برابر اوله رق ويرلدى» بيورلمشدر كه قرآن عظيم الشان بكا بر او قدر معانى ايله برابر اعطا بيورلدى ديمكدر. «ومثله معه» دن مراد شارح كتاب الله اولان سنن سننيه واحاديث نبويه در. وعن هذا امام أوزاعى [*] ديمشدر كه قرآنك حديثه احتياجي

[*] ابو عمرو عبدالرحمن حضرتلريدركه امام اهل شامدر. سفيان ثورى وعبدالله بن المبارك كى ذوات فحام كنديسندن اخذ حديث ايتمشلدر. سكسان سكر سنة هجرية سنده بعلبكه هطونمش ويوز اللى يديده بيروت قربنده وفات ايتمشدر. رحمه الله تعالى.

حدیثك قرآنه احتیاجندن زیاده در. یعنی احادیث ایله مفسر مجملات قرآنیه
قرآن ایله موضح مهمات حدیثیه دن [۱] اکثر در.

دین النبى و شرعه اخباره * واجل علم یقتنی آثاره
من كان مشغلاً بها و بنشرها * بین البریه لاعفت آثاره

بناءً علیه قرآن عظیم الشانك بالتدوین انتشارندن صکره همم اکبر
ضبط سننه یعنی جمع احادیثه مصروف اولمشدر. ابتدا جمع سنن امرینی یوز
بر سنه هجریه سی رجبنده متوفی عمر بن عبدالعزیز بن مروان الاموی
حضرتلری [۲] ویرمشدر. بخاری شریفک کتاب العلمنده مذکور اولدینی
اوزره مشارالیه (عمر بن عبدالعزیز) حضرتلری مدینه منوره ده کندیلرینک
امیر وقاضیسی بولنوب یوز ایکی تاریخنده سکمان درت یاشنده اولدینی حالده
وفات ایدن ابو بکر بن حزم حضرتلرینه: «انظر ما كان من حديث رسول الله
صلى الله تعالى عليه وسلم فاكتبه فاني خفت دروس العلم و ذهاب العلماء.» دیو
امرنامه یازمشلدر. صحابه رضی الله تعالی عنهم حضراتی کندی زمانلرنده احادیث
شریفه بی جمع و تدوین ایتماشلدر. سببی ده شان قرآن اولان اعتنالی و کلام
اللهک کلام رسول الله اختلاط ایله دوچار اشتباه اولماسنه کمال احتیاطلریدر [۳]

[۱] مثل قوله عليه السلام في السعي: ابدأوا بما بدأ الله به .

[۲] مشارالیه ملوک امویه نك سكرنجیلری اولوب خلفای راشدین و مهدیندن و سلف
صالحیندندر. قرق بر سنه هجریه سندن برو خطبه ل نهایتنده حضرت علی رضی الله عنه سب
ولعن ایتمک ملوک امویه جه دأب مخذ اولمشیکن مشارالیه ابتداء جلوسی اولان طقسان طقوز
سنه سی اولندن اعتباراً انی بالابطال یرینه [ان الله يأمر بالعدل والاحسان] الخ آیت جلیله سنک
قراءتی دأبنی وضع ایتمشدر. او آیت جلیله خطبه لرده الی الآن اوقونه کلشدر.

(کثیر عزة) تعبیر اولنان شاعر مشارالیه عمر بن عبدالعزیز حضرتلرینی اندن طولایی

شنا ایدوب شو نظمی سولمشدر :

ولیت فلم تشتم علیاً ولم تخف * بریاً ولم تتبع سحیة مجرم

وقلت فصدت الذی قلت بالذی * فعلت فاضهی راضیاً کل مسلم

[۳] قال العزیزی اعلم أن الآثار كانت في عصر الصحابة وكبار التابعين غير مدونة ولا مرتبة

لسیلان اذها نهم وسعة حفظهم ولانهم كانوا كانوا عنها كما تقدم ولان اكثرهم لا يحسن الكتابة
فلما كان زمن عمر بن عبدالعزیز الخ من شرح حدیث اذا کتبتهم الحدیث.

نتکیم مسلم احادیثک برنده ابو سعید الخدری رضی الله تعالی عنه روایتله ثابت اولدینی اوزره «لا تکتبوا عنی غیر القرآن ومن کتب عنی غیر القرآن فلیمحه وحدّثوا عنی فلا حرج ومن کذب علیّ فلیتوباً مقعده من النار» بیورلمشدرکه معناسی بندن قر آنک غیر یسنی یازمیک. هر کیم بندن قر آنک غیر یسنی یازدی ایسه انی محوایتسون. بندن روایت حدیث ایدک باس یوقدر. هر کیم بکا افترا ایدرسه جهنمدن اولان یوردینه یرلشسون دیمکدر. بو حدیث شریفه مبنی صحابه حضرتندن برطاقم ذوات کتابت حدیثک منع وکراهیتنه قائل اولمشلر ایدی. صحابه وکبار تابعین حضرتاتی جمع حدیثندن منعه کندیلرینک سیلان اذهانی وسعه حفظلری جهتیه استغنا لری منضم اولمقله برابر بو ممنوعیت دخی سبب اولدی. تدوین سنن امرینک ابداعنده ایسه اصل اولان ابو هریره رضی الله تعالی عنه روایتله بخاری ایله مسلمک اتفاقاً تخریج ایش اولدقلری حدیثدرکه فتح مکده سلطان الانبیاء علیه ازکی التحایا اقدمز حضرتلرینک مکة مکره نیک حرمتنه دائر ایراد بیوردقلری خطبه بی استماع ایدن جماعت ایچنده اهل یمندن (ابوشاه) اسمنده بر ذات ایاغه قالقوب: یا رسول الله بو خطبه کزی بکایازکز. دیو نیازمند استکتاب اولمقله حضرت رسول اکرم «اکتبوا لابی شاه» یعنی ابوشاه ایچون یازکز بیورمشلردر. بو حدیث شریفه مبنی صحابه نیک (رضی الله تعالی عنهم) اکثری وبالجمله تابعین حضرتاتی کتابت حدیثی اباحه و تجویز وبالفعل کتب و تخریرینه تشبث ایله احادیثی آیروجه تدوین ایدرک کتاب اللهدن تمیز ایلمشلردر. بو بابده کی خلاف عصر تابعینده زائل وجواز واستحباب اوزرینه اجماع امت حاصل اولمش دیمکدر. ذکر اولنان ایکی حدیث شریفک بینلرینی جمع وتوفیقده شُراح دیمشلردرکه حدیث ابی هریره کُتب سننه اذندر. قر آنک اشتهارندن اول خوف اشتباهه مبنی آیات قر آنیه دن ماعداسنی مکتوباً محافظه دن نهی بیورلرایدی [*]. اشتهار وتمیز آیاتدن صکره ضبط احادیثه ده رخصت بیورلیدی.

[*] وقيل المراد النهی عن كتابة الحديث مع القرآن في صحيفة واحدة لانهم كانوا يسمعون تأويل الآية فرمما كتبوه معه فنهوا عن ذلك خوفاً للاشتباه اه عزیزی فی اذا کتبتهم الحدیث.

حضرت علیکم دیت و قصاص مسائلی حاوی بر صحیفه مستصحبی ایدی [۱]. ابوهریره حضرت تلمی دخی «بندن زیاده حدیث بیان عبدالله بن عمرو بن العاصد راویاز ایدی بن یازماز ایدم» دیمشردر. مشارالیه عبدالله بن عمرو حضرت تلمی یا رسول الله سزندن ایشتیکی بن یازیورم دیدکارنده رسول الله صلی الله علیه وسلم: «نعم». یعنی اوت بیورمشردر. عبدالله بن عمرو حضرت تلمی «فی الغضب والرضا» یعنی کړک حال حدتکزده و کړک حال رضا و خشنو دیکزده بیورمش اولدیگن کلامری دیدکارنده رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اقدمن حضرت تلمی «نعم فانی لا أقول فیهما الا حقاً» یعنی اوت؛ هر ایکی حالده بندن ایشتیکی یازه بیلورسین زیرا او ایکی حالدهده بن انجق حق سویلرم بیورمشردر. حضرت انس و ابن عمرو بن العاص رضی الله تعالی عنهم روایتلیله مرفوعاً و موقوفاً مروی بولن «قیدوا العلم بالکتابه» حدیث شریفی دخی حفظدن عجزک تحقیقنه مبنی علمی کتابت ایله تقید ایتمک ایچون امته اذن دکل، امر صریح ویرمکدهدر. اهلنک معلومی اولدینی اوزره امرلر بعدا لخطر دخی، وودی و جوبدر. آتی البیان «ایتونی بکتاب اکتب لکم» الخ حدیثنده دخی علما رحهم الله تعالی بو حدیثده تحریر علمک جوازینه دلیل واردر دیدیلر.

قرآن کریمک مدوناً انتشارندن صکره خوف اشتباه و التباسه هیچ محل قلاماقله برابر آیات قرآنیه بی بر مصحف شریف دروننده جمع و تدوینه زمان حضرت صدیقده کوریلن لزوم، دین اسلام منتشر و فتوح متکثر و بلاد مسلمین متسع و صحابه متفرق و آنلرک اکثری دار آخرته انتقال ایله اصحاب و اتباعی متشت اولدقجه تدوین حدیجه دخی رونمون اولدیغندن [۲] مبین قرآن مبین و مکمل شرع و دین اولمق حیثیتیه عهد رسالتدن برو محفوظ صدور اولان احادیث

[۱] وزاد فی آخر شرح مسلم: کتاب عمرو بن حزم الذی فیہ الفرائض والسنن والديات و کتاب الصدقة و نصب الزکاة الذی بعث به ابو بکر رضی الله عنه انسا رضی الله عنه حین وجهه الی البحرین.

[۲] قال ابن صلاح و لولا تدوینه فی الکتب لدرس فی الاعصر الخالیه اه عزیزى.

شريفه رأس مائة اولاده يعنى عصر جناب عمر بن عبدالعزيزده امر مشاراليه ايله كنجايش-پذيرسطور اولغه باشلامشدر. اك اول تدوين حديث ايدن امام زُهر يدر كه حضرت آمنه نك منسوب اولدقلىرى بنى زُهره قبيله سندن اولوب (ابن شهاب) ديمكله معروف بولنان تابعى جليلدر. يوزيكرمى درت تاريخنده وفات ايتمشدر. بعده يوز قرق طقوز تاريخنده متوفى (ابن جُرَيْج) كه عبدالمك بن عبدالعزيز ابن جريجدر [١] آنكله ينه او عصر اجله سندن امام مالك وابن اسحق وابن هشام وربيع بن صبيح وعبدالله بن المبارك وُسفيان ثورى وامام اوزاعى كى ائمه محترمه جمع و ترتيب احاديثه اعتنا ايتمشدر. بوصورتله قرن ثاينك نصفندن اعتباراً امر احاديث كرك احوال رواتى وحضرت فخر رسالته كيفيت اتصالى جهتيه كه (رواية الحديث) تعبير اولنور وكرك قواعد عربيه وضوابط شرعيه اوزره الفاظنك مدلولات ومفاهيمى اعتباريله كه (دراية الحديث) تعبير اولنور بر علم عظيم اولوب اولقدر رواج واشتهار بولمشدر كه اهل علم واعتبارك قدر وعزتى محفوظ ومضبوطى اولان احاديث مقداريله مقدر اولمشدر. بر حديثك طلبى ياخود راوى اصلى وياسنده اليدن اخذ واستماعى ايجون محدثينك بلاد بعيديه كيتدكلىرى كئيراً وقوع بولمشدر.

(حديث) وتعبير آخرله (سنت) [٢] حضرت خاتم النبيين عليه الصلاة والسلامك قولى ياخود فعلى وياخود تقريرى يعنى برسوز سويلنور ايكن ويا برايش ايشلنور ايكن طويوب وگور ووده منع بيور مدقلىدر. بونلرك جمع و ترتيبى بروقت راويلرى اولان اصحاب حضراتنك اساميسى صره سنده اولوب بر راوى صحابينك نقدر مرويات ثابتسى وارايشه بر بابه درج ايدلمشدر. مؤخرأ احاديث شريفه محتوى [١] بو ابن جريج وفيات الاعيانده « اول من الف فى الاسلام » اولق اوزره كوسترلش ايسه ده محدثينك بيانلى بوراده مذكور اولديغى وجهله در.

[٢] حديث لفظى اهل حديث اصطلاحنده علماء علم اصولك (سنت) اطلاق ايتدكلىرى معانى ثلاثيه اطلاق اولنور. انجق عرف عامده و عرف اهل اصولده (حديث) قوله مخصوصدر. برده حديث موقوفه (سنت) اطلاق اصطلاح اوليوب حديث دينلور. (سنن) عنواننده اولانده كتابلر احاديث موقوفه دن خاليدر.

اولدینی مسائل اعتباریله توزیع وتبویب ایدیلهرک کتب حدیثده ابواب فقهه ترتیبی حاصل اولمشدر. ایکوز الی التیده متوفی امام ابو عبدالله محمد بن اسماعیل البخاری وایکیوز التمش برده متوفی امام ابوالحسین مسلم بن الحجاج القشیری النیسابوری وایکیوز یتمش طقوزده متوفی امام ابو عیسی محمد بن عیسی الترمذی وایکیوز یتمش بشده متوفی امام ابوداود سلیمان بن اشعث السجستانی و اوچوز اوچده متوفی امام ابو عبدالرحمن احمد بن علی بن شعیب النسائی وایکیوز یتمش اوچده متوفی امام ابو عبدالله محمد بن یزید بن ماجه القزوینی کبی ائمه حدیثک مآثر جلیله لری اولان (کتبسته) بتون او ترتیب اوزره مدون بولنمشدر [*]. ده صکره یعنی احادیث شریفه اتقان اسانیدیلده حدّاشتهاره واردقندن وباسانیدها محللارنده مضبوط ومقید بولندقدن صکره متون احادیث ترتیبی احداث ایدلمشدرکه احادیث قولیه اوائل الفاظی اعتباریله مرتب اولمشدر.

بو ترتیب اوزره مؤلف اولان کتب حدیثدن طقوز یوز اون برده متوفی الشیخ الحافظ جلال الدین عبدالرحمن بن ابی بکر السیوطینک (الجامع الصغیر فی حدیث البشیر النذیر) نام کتابی احادیث شریفه نک حرف اوللری اعتباریله ترتیب حروف هجاده اولوب تیوز الییده متوفی امام رضی الدین حسن بن محمد الصغانینک (مشارق الانوار النبویه من صحاح الاخبار المصطفیة) نام کتاب شریفی دخی احادیثک کلمات اولیه سی اعتباریله برطاقم ابواب وفصوله منقسمدر. بواکی کتابده اولان احادیث شریفه بی ایکسنی بر ترتیبه قویه رق بالانتخاب ترجمه ایتمکی کندجه دُخر آخرت و سرمایه سمادت وبعض اخوان دینه عاجزانه خدمت بیلدیکمدن مستعیناً بالله تعالی حرف الالفدن بدءایله جمع وترجمه به شروع ایتدم. ومجموع حاصلی (الحقائق ممافی الجامع الصغیر والمشارق من حدیث خیر الخلائق) تسمیه ایلدم. مشارقک مأخذی امام بخاری ایله امام مسلمک صحیحینندن عبارت

[*] بو کتب سته دن اول یوز یتمش طقوز تاریخنده دفين خاک احترام اولان امام دارالهجیره مالک بن انس حضرت تلمینک کتاب (الموطأ) ی دخی ابواب فقهه ترتیبی اوزره مرتب بولنمشدر.

اولوب عدد احاديثي امامين مشار اليهما نك يا منفرداً ويا متفقاً درج وتخریج
ایتدكاری آثارك ایكیك بو قدرینه مقصوردر. نكیم شو نظم قدیم بو معنای ناطقدر:

مشارق بحری ایچره جمع اولان دُر * ایکی بیک ایکیوز اللی ایکی دُر

بیک اللیسنده شیخین اتفافی * بیک ایکیوز ایکیسی مختلف دُر

جامع صغیر ایسه کتب سته ده و مؤطأده و مساند و مستدرکاتده الفاظ و جیزه اوزره
اولان احادیثی حاوی اولدیغندن ایچلرنده من جهة الاسناد ضعیف اولانی ده واردر.
اوسبيله اخذوا تخابده شرا حك جرح وتضعیف ایتدیکی حدیثلر التزام اولمشدر.
احادیثده نقل بالمعنی اکثر اولدیغندن اختلاف روایات و الفاظ ایله معنی
مکرر اولانلری ده اولمشدر.

مشارقدن اخذ اولنان احادیثه (م) و جامع صغیردن اخذ اولنانلره (ج)
وهر ایکیسنده تصادف ایدیبلانه (مج) حرفلری ایله رمز و اشارت اولنوب
حدیثلرک بالاسنه راوی صحابیسی اسمیله زهدن الندیغنگ بوجه مذکور رمزی
درج ایلمشدر. زیرینه ترجمه سی یازیلوب ختام ترجمه ده حدیث شریفک مآلاً نهایت
بولدیغنی ارائه (انتهی) صیغه سنه دلالت ایتمک اوزره (اه) رمزی قولنمشدر.
بعده مآلك مقتضى اولدیغنی ایضاحات ویرلمشدر.

(اه) رمزی اثنای شرح و ایضاحده واقع نُقولك منتها الرینه دخی وضع
اولمشدر.

تردمده اولان کتب حدیث: مشارق شرحی مبارق ایله مغنم اقتناسی اولدیغ
مصر مطبوعاتندن شرح بخاری و شرح مسلم و شرح شفاء و شرح شمائل و جامع صغیر
شرحی تیسیر و عزیزى و حنفی و مختصر بخاری للزبیدی [*]. و تراجم صحابه

[*] حسین بن المبارک الزبیدی حضرت تلرینک سکر یوز سکسان طقوز تاریخنده صحیح بخارینک
سندات و مکرراتی طی و اخراج ایدرک (التجريد الصريح لاحاديث الجامع الصحيح) تسمیه ایتدکاری
کتابدرکه مختصرات بخارینک مکملیدر. بو کتاب بیک ایکیوز سکسان یدی تاریخنده مصرک
بولاق بسمه سی اوله رق و سراپا مشکول و معرب بولنه رق طبع اولمش اولدیغنی حالده بوسنه
(۱۳۰۹) نامناسب بر نام ایله نوایجاد بر (مختصر بخاری) نشر اولمشدر.

يُحْيُونَ أَسَدُ الْغَابِ دَر. مَسَائِلُ مَجْتَهِدٍ فِيهَا دَر. تَعْوِيلُ كِتَابِ فِقْهِهِ دَر. وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ.

يَا نَاطِرًا فِيمَا عَمِدْتَ لِمَعْمَةٍ * عِذْرًا فَإِنَّ إِخَالَ الْفَضِيلَةَ يَعْذِرُ

عِلْمًا بَانَ الْمَرْءُ لَوْ بَلَغَ الْمَدَى * فِي الْعَمْرِ لَاقَى الْمَوْتَ وَهُوَ مُقَصَّرُ

فَإِذَا ظَفَرَتْ بَزَلَةٌ فَافْتَحَ لَهَا * بَابَ التَّجَاوُزِ فَالتَّجَاوُزُ أَجْدَرُ

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى الطَّاعَةِ وَالتَّوْفِيقِ. وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ مِنْ ذَنْبِي كُلِّهِ، دِقَّةً وَجِلَّةً. وَأَوَّلُهُ

وَأَخْرَجَهُ، وَعَلَانِيَتَهُ وَسِرَّهُ. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي خَطِيئَتِي وَجَهْلِي، وَأَسْرَافِي فِي أَمْرِي،

وَمَا أَنْتَ أَعْلَمُ بِهِ مِنِّي. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي هَزْلِي وَجِدِّي، وَخَطَايَ وَعَمْدِي، وَكُلَّ

شَيْءٍ عِنْدِي.

(مُحَمَّدُ ذَهْنِي)

بو کتاب ایکی فصل اوزرینه مرتب اولوب فصل اول تراجم احوال روایات و فصل ثانی احادیث سیدالکائنات حقنده در

فصل اول

صحابه کزین و خصوصیه زوات احادیث اولان صحابیون و صحابیات رضوان
الله تعالی علیهم اجمعین حضراتنک بعض مرتبه اذکار خلیه لری [۱]:

{ حرف الهمزة }

(ابان) بن سعید بن العاص الأموی. بونلر بنی امیه رجالدن بش برادر لدر که
دیگر لری اخیجه و عاصی و عمرو و خالد در. (احیجه) حرب فجارده که اشهر
خرمده [۲] واقع اولدینی جهته عرب جاهلیه کندیلرینی او خصوصدن
طولایی فاجر عداستدکری بر محاربه در مقتول اولوب (عاصی) دخی یوم بندر
کافرا قتل اولمشدر. دیگر برادر لری عمرو و خالد و ابان شرفندایمان اولمشدر
بابالری (سعید) بیوک اوغلی احیجه به اضافتله (ابو احیجه) دیمکله معروف

[۱] بو فصلده روات کرامه قصر بیان اولنیموب مشاهیر اصحابک اکثری ذکر اولمش
اولمغه آثار عاجزی میاننده (مشاهیر النساء) اولدینی کبی برده (مشاهیر الرجال) پیدا
اولمش دیمکدر. وبالله التوفیق. (روایات) راوینک جمعیدر. (والی) ایله (ولات) کبی.
[۲] دین قیم که دین حضرت ابراهیم اولان شرع قدیم عربجه ایچنده حرب و قتال ایقاعی
حرام اولان آیلر دیمکدر که منصوص اولدینی اوزره درتدر. بری فرددر که یالکزباشنده در
دیگر لری سرد درکه بری بر آردنجه در: رجب الفرد، ذی القعدة، ذی الحججه، محرم.
بو آیلرده حرب ایتمک حرام ایکن او حرمت فعل نبی ایله منسوخ اولمشدر که علیه الصلاة والسلام
حضرت لری غزوه حنینی ذی القعدة آیتک ایچنده اجرا ایتمشدر.

اولوب جوانمرد بر کیمسه ایدی. وقت جاهلیتده مکه ایچنده اولقدر مرعیّ الخاطر ایدی که صارقی طرزنده اکا حرمة کیمسه صارق صارماز وکندیسنه (ذوالتاج) تسمیه اولنورایدی. طائف جهتنده ضمّ ظا ایله (ظریبه) نام محله [۱] جاهلیتی اوزره وفات ایتمشدر. اوغللرندن عمرو ایله خالد رضی الله عنهماک اسلامی ایلندن اول اولغله (ابان) آنلری اسلاملرندن طولای تعیب ایدرک شویله دیمشدر :

الایت میتاً بالظریبه شاهد * لما یفتی فی الدین عمرو و خالد
اطاعاً معاً امر النساء فاصبحا * یعیان من اعدائنا من نکابد

یعنی : «کاشکی ظُریبهده کی میت عمرو ایله خالدک دینجه اولان اختراعلرنی کورمش اولیدی. انلرایکیسی بردن قادینلرک امرینه [۲] مطاوعتله بزم مشقتی چکمکده اولدیغمز دشمنلرمزه معاونت ایدر اولمشلردر.» ظریبهده کی میتدن مراد کندی پدرلریدر. بابامز صاغ اولیدی ده سنک ترک دین آبا ایدرک بزه دشمن اولدیغکزی کوریدی نه دیرایدی دیمک ایستمشدر. صاحب الترجه ابانک اسلامی خیر وقعه سنندن که هجرت سنیه نک یدنجی سنه سی دیمکدر اولدر. سبب اسلامی شو اولمشدر که کندیسی حال جاهلیتنده حضرت فخر المرسلینه و مسلمینه شدیدالعداوه اولوب تجارت طریقیله شامده بولندی صروده بر راهبه ملاقی اوله رق اکا حضرت پیغمبری سؤال ایتمش و دیمشکه بزم ایچمزده بریسی ظهور ایتدی کندینک رسول الله اولدیغنی یعنی حضرت موسی و عیسی کی آتی ده الله

[۱] علی قول فتح صادایله (صریمة) نام موضعهده. چونکه: «الایت میتاً بالصریمة شاهد» دخی روایت ایسهده سیر ابن هشامده مذکور اولان، روایت اولادر.
[۲] یعنی رأی فاسده متابعتله دیمکدر. (حکم النساء) و (رأی النساء) تعبیرلری عرییده وهن وخطا وامر ناسزا معناسنده مصطلح اولوب رأی فاسد حقنده (اطاعة النسوان) تعبیرینک دخی و رودی (مشاهیر النساء) نام اثر عاجزینک جلد ثانیسنده ص ۳۶۷ میندره

شیتان یأنف ذوالریاسة عنهما * رأی النساء وامرأة الصبیان
أما النساء فیلهنّ الی الهوی * و احوال الصبا یجری بکلّ عنان

بعث و مأمور ایتدیکنی ادعا ایدیور. بوکا سن نه دیر سین؟ راهب « آنک اسمی ندر» دیو صورت محمددر دینجه بن سکا آنک اوصافی سویلم دیو حضرت نبی اکرمک اوصاف عالیترینی بیان ایتدکه ابان: اوت اویله در. دیوب راهب دخی اویله ایسه والله او ذات ابتدا قوم عربه و صکره بتون اهل ارضه غالب کله جکدر بندن کندیلرینه تبلیغ سلام و تحیه ایله دیمشدر. (ابان) مکیه عودتده حضرت فخر رسل و اصحابی حقلرنده اولکی کبی علمدار اولیوب حُدَیْبِیَّه عودتده حضرت سلطان الانبیایه متابعتله مؤمن و موحد اولمشدر. خیر وقعه سنده بولمش و بَحْرَیْنِ وَالْیَلْبِکِ ایتمشدر [۱]. حضرت صدیقه خلافتله بیعت اولندیغی وقت صاحب ترجمه ابان و برادرلری نبی هاشمک حرکاتنه منتظر آبیعتدن تخلف ایتمشلر و نبی هاشمک بیعتی اوزرینه بیعت ایلمشلردر. ابانک وفاتی اون بش تاریخنده خلافت حضرت عمرده سوریه و قاعنده اولمشدر.

علی قول یکر می طقوز تاریخنه قدر معمر اولوب مصحف حضرت عثمانی امر حضرت عثمان ایله زید بن ثابت حضرتلرینه املا ایدن بوذات بولمشدر [۲]. (ابان العبدی) و (ابان المحاربی) دیگر ایکی صحابیدر. رضی الله عنهم. بو اسمده حضرت عثمانک دخی بر اوغلی اولوب والده سی (بنت جُذَب) حَقَّاء اولغله خُنْفَسَالِرِی آغزینه آله رِق « حاجتک مافی فی » یعنی « آغز مده کنی بیل باقیم» دیر اولدیغی کتاب ابن قتیبه ده و محائف الاخبارده مذکوردر. لفظ (ابان) وزن فعل و علمیه بناء غیر منصرفدر. انی فعال وزننده اعتبار ایدرک مصروف ایدنلر دخی اولمشدر. وعلیه قول الشاعر: دعت سلمی لروعتها ابانا.

[۱] اسد الغابه ده « ابانک بحرین والیلکی عصر نییده حضرت علاءک عزلی اوزرینه » دیو مذکور اولوب انجق بحرین ولایتی کرک عصر هما یونده و کرک خلافت حضرت صدیقه (علاء) حضرتلرندن انفکاک ایتدیکی جهته ابانک ولایتی آندن صکره اولقی کرکردر.
[۲] بعض کتبه ده (کتاب حضرت بیغمبری) میاننده مذکور اولان ابان بن حاص بوندن غلطدر والا او اسمده صحابی معروف دکلدر.

(ابن ابی حدرّد) الاسلمی . اسمی (عبداللہ) وکنیہ سی (ابو محمد) در . سلطان الانبیاء اقدمن حضرت تلرینک امراء عسکر یہ سندن معدود در کہ بر ایکی غزوہ دہ سرتیہ (مفرزہ) بکلی ایتشدرد . انردن بری سکزنجی سال ہجرتدہ فتح مکہ سفرندن اول جانب نجدہ مامورا اولان فرقه عسکر یہ ریاستیدر کہ آتی الترجہ ابو قتادۃ الانصاری حضرت تلری دخی او عسکرک ایچندہ ایدی . اضم نام محلدہ عامر ابن الاضبط اسمندہ بر مسلمک او عسکر افرادنن محلم بن جثامہ طرفندن بغیر حق قتلی وقوع بولہرق سورہ نسادہ کی استعیند باللہ [یا ایہا الذین آمنوا اذا ضربتم فی سبیل اللہ فتبینوا ولا تقولوا لمن اتی الیکم السلام لست مؤمنا] آیت کریمہ سی نازل اولمش و حضرت نبی اکرم محلم بن جثامہ یہ بددعا بیور مشدر [۱] .

ابن ابی حدرّدک حضرت سلطان انبیا ایلہ بولندیغی ایلک مشہد، حدیبیہ و خیبر و پونردن صکرہ کیلردر . یوم خینندہ حضرت فخر رسل انی دشمنک تحقیق احوالہ مامور بیور مشدر . وفاتی یتمش برده در . بدری (ابو حدرّد) دخی صحابی ایدی [۲] . (حدرّد) قیصہ بویلی دیمکدر . لغت عربدہ مکرر العین اولہرق فلعع وزندہ بوندن بشقہ کلہ کلامشدر . مرمر کی مضاعف کثیردر .

(ابن امّ مکتوم) المؤذن [۳] . اسملری (عمر و بن قیس) در کہ بدر لری (قیس) حضرت خدیجہ نک دایسی اولان (قیس بن زائدہ بن الاصم) در . چونکہ حضرت

[۱] وفاتندہ یرک قبول ایتیبوب آتدیغی و حضرت پیغمبرک «بر بوندن دہا فالرخی قبول ایدر ولکن جناب حق سزہ وعظ ایتک ایستر» دیو بیوردقلری و: قلبنی یاردکی ایدی؟ دیو عتاب ایتدکلری بدبختدر .

[۲] آتی الترجہ حکیم الامہ ابوالدرداء حضرت تلرینک قاین پدریدر . اسمی سلامۃ یا خودعبتہ در . [۳] مؤذن نبی ایدیلر . مؤذنان حضرت نبی اکرم شودرت ذات محترمدر : حضرت بلال، حضرت ابن ام مکتوم، حضرت ابو محذورہ، حضرت سعد القرظ . رضی اللہ عنہم . صاحب الترجہ ابن ام مکتوم حضرت تلرینک نام سامیلری یالکز ایوب جامع شریفیلہ اسکداردہ کی سلیمہ جامعی مؤذن محفلندہ کوریلور . قوجہ مصطفی پاشا جامعنک مؤذن محفلندہ (ابن) لفظی ساقط اولہرق یالکز (ام مکتوم) دیو نقش اولمشدر کہ شاطدر .

خدیجه نك والدهسى فاطمة بنت زائدة بن الاصم در كه قيسك همشيره سيدر. ابن ام مكتوم
 حضرت تلى والده لرینه اضافتله مشهر در لر. والده لرى اولان ام مكتومك اسمى
 (عاتكة) بنت عبدالله الخزوميه در [۱]. معلومدر كه (اب) و (ابن) و (ام) و (بنت)
 لفظ لريله باشليان اسم لر كنيه در. حضرت (ابن ام مكتوم) اعمى ايدى لر [۲].
 بر كون حضرت رسول اللهك بعض رؤساء قریشى ايمانه دعوتله مشغول
 بولند قلى صر ده كلوب استفادة دينيه سيچون: «يار رسول الله علمنى مما علمك الله»
 يعنى جناب حقاك سكا تعليم واحسان بيوردى شيلردن بنى مستفيد آتله ديو
 مراجهتده بولمش و مكرر آيويله ندا ايتمش ايدى. رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمن
 حضرت تلى كندى لر ينك او مشغول تلى ائنه ابن ام مكتومك او صورتله اشغال
 و اصرار بنى صر سه سز كوروب كلام لرینه دوام ايله ابن ام مكتوم حضرت لرینه التفات
 بيور ما مشرايدى [۳]. انك اوزرینه [عبس وتولى. أن جاءه العمى. وما يدريك
 لعله يزكى. او يذكر فتنتعه الذكرى. أما من استغنى فانت له تصدى. وما عليك أن
 لا يزكى. وأما من جاءك يسعى. وهو يخشى. فانت عنه تلهى.] الخ سورة جليلهسى
 نازل اولغله رسول اكرم صلى الله عليه وسلم افندمن حضرت تلى اندن صكره ابن ام
 مكتوم حضرت لرینه قدم صحبتى و حضرت خديجه دن طولايي كندى لرینه قرابت
 و صهارتى جهتيله ذاتا حرمت و اكرام اوزره بولنقله بر ابر [۴] «مرحبا بمن عاتبنى فيه ربى»

[۱] «ام مكتوم ابن ام مكتوم حضرت لر ينك پدر لر ينك والده سيدر» ديمكه صاحب
 كشف غلط و بوغلطده ابو السعود مرحوم اكا تابعدر. فاضل شهاب بوراده اولدىغى وجهله
 تصحيح ايتشدر. كندى نك و پدر ينك اسمنده دخى اختلاف وار ايسه ده طوغرىسى بوراده
 مذكور اولاندر.

[۲] قسطلانى دير كه بدردن ايكي سنه صكره اعمى اولدى لر. يا خود اعمى طوغدى لر. نور بصر لر ينك
 اکتتامى جهتيله والده لرى (ام مكتوم) ديو اکتنا ايتدى. مشهور اولان قول اولدر اه
 [۳] وكان تشاغل النبي صلى الله عليه وسلم واقباله عليهم رجاء لاسلامهم واسلام كثير بسبب
 اسلامهم اه شهاب على البيضاء. يعنى حضرت نبى اكرمك او صورتله اظهار مشغوليت
 وانلره اقبال و رغبت بيورملرى او صنايدك مسلم اوليورملرى وانلرك اسلامى سببيله ده
 بر چوغنك مسلم اوللرى اميدندن منبعت ايدى.

[۴] لا علمه من قدم صحبتته و قرابته من خديجة و صهارته اه شهاب على البيضاء.

یعنی مرحبا ای حقنده ربك بنی معاتب ایتدیکی ذات! دیوبیوردقلری اولمشدر.
 (ابن امّ مکتوم) حضرتلری مکی وقرشیدر و مهاجرین اولیندندر.
 کندیلرینی حضرت سلطان الانبیاء علیه الصلاة والسلام اون اوج
 دفعه مدینه منورهده استخلاف بیورمشدر یعنی جهاده چیقداقلرنده حضرت ابن
 امّ مکتومی مدینه منورهده قائم مقام براقمشدر. ابن اثیر دیرکه: «ابن امّ مکتوم
 ایکی دفعه استخلاف بیورلمشدر» دییانلر زیاده سنه مطلع اولمیانلر در اه [۱].
 مدت استخلافده نمازلری ابن امّ مکتوم حضرتلری قیلدرمشدر.

کتاب فقهیه دن مراقی الفلاحده [۲] «اعمانك امامتی قبله یه طوعریجه
 طوره مامسی وثیابی وقایه ایده مامسی جهتیله مکر وهدر اندن افضلی بولنماز ایسه
 کراهت یوقدر» دینلیدیکی یرده طحطاوی: «چونکه حضرت پیغمبر ابن امّ مکتوم
 حضرتلرینی وغزوه تبوکه چیقداقلرنده حضرت عثمان بن مالکی مدینه اوزرینه
 استخلاف بیورمشدر. مع هذا که بوا یکی ذات اعمی ایدیلر.» دیو تعلیل ایتمشدر.
 اعمانك روایتی مقبولدر. حقوق ناسده شهادتی غیر مقبولدر. چونکه او
 بلیده مزید تمیزه احتیاج واردر [۳].

صاحب صحیحینک اتفاقیه حضرت عائشه دن مروی اولدینی اوزره مشار الیها
 حضرتلری بیورمشدر که حضرت رسول اللهک ایکی مؤذنی وار ایدی. بری
 بلال ودیکری ابن امّ مکتوم [۴]. بلال صباح اذانتی کیجه لین او قوردی. ابن امّ

[۱] استخلافک اون اوج دفعه اولدینی بخاری شرحی قسطلانیده دخی مصر حدر. ابن اثیر
 مرحوم او اون اوج دفعه یی تعداد دخی ایتمشدر. ومن حفظ حجة علی من لم یحفظ.
 زخمشرینک کشفده کی «واستخلفه مرتین» کلامنی بیضاوی و ابوالسعود و صاحب خازن
 بلا تحقیق قبول ایدوب تفسیرلرینه درج ایتمشدر.

[۲] بو کتاب حقنده کی مطالعه قاصرانه می (الغاز فقهیه) نک یوزطقسان التنجی صحیفه سی
 هامشده ذکر ایتمشدر. وسا ذکر.

[۳] ولا یقل: ولا یصلح للقضاء من لا یصلح أن تقبل شهادته فان شرط اهلیتها شرط
 اهلیته. لان للمصطفى صلی الله علیه وسلم أن یخص من شاء بما شاء. او الاستخلاف کان للصلاة.
 [۴] سعد القرظ و ابو محذور حضرتلریله برابر درت اولورلر. ولكن حدیث عائشه ده
 تعداد مقصود دکدر.

مکتوم ایسه اعمی ایدی. فجر طلوع ایتدیکجه [*] اذانی او قوماز ایدی. حضرت پیغمبر «انّ بلالاً یؤذن بلیل فکلوا واشربوا حتی یؤذن ابن امّ مکتوم» یعنی بلال کیجه لین اذان ویرر سز یدیک وایچک تا که ابن ام مکتوم اذان او قویه. (امساکی ابن ام مکتومک اذانه تعلیق ایدک) بیوردیلر.

مولانا عبداللطیف شرح مشارقده دیرکه امام شافعی و مالک و ابو یوسف حضراتی صبح اذانی وقتی داخل اولمزدن اول او قومه نك جوازینه بو حدیث ایله استدلال ایلدیلرکه حضرت بلال صبح اذاتی وقتندن اول او قورلر ایتمش دیدیلر. امام ابو حنیفه حضرتلری ایسه سائر صلواته قیاساً صبح نمازی اذانک دخی وقتندن اول او قومئسنی تجویز بیورمدی. مذهب حنفی اصحابی مخالفلرک استدلاللرینه جواباً دیدیلرکه: حضرت بلالک اذانی نماز ایچون دکل، قائمئر یاتمق و صائمئر سحور تدارکی ایتمک و نائمئر او یاتمق ایچون ایدی. نتکیم بر دیگر حدیث شریفده بو معنی مصرح اوله رق « لایغرتکم اذان بلال فانه یؤذن لیضطجع قائمکم ویتسحر صائمکم وینتبه نائمکم » بیورلمشدر.

ابن ام مکتوم حضرتلری خلافت حضرت فاروقده قادیسه محاربه سنده سیاه بر بیراخی حامل اولدینی حالدده بولنوب شهید اولمشدر. رضی الله تعالی عنه.

(ابن الدُّعْنَة) ترجمه حضرت صدیقه مذکور اولدینی اوزره قاره عشرتک سیدی اولوب مکده ایکن حضرت مشارالیهی بر مدت حمایه ده بولناندر. والده سنه اضافتله مشهر اولوب اسمی ربیعه بن رقیعدر. حنین وقعه سنده بولنوب او طاسده دُرید بن الصّمّه ی قتل ایتمش و آندن مشاهیر نسانک (عمره) عنواننده مذکور اولدینی اوزره «بئسماسلحتک امک» تقریعی ایشتمشدر. قسطلانی دیرکه: حافظ ابن حجر ابن الدغنه نك اسمی (الحارث بن یزید) در دیدی.

[*] طلوع فجری حضرت ابن ام مکتومه اخبار ایدرلر ایدی. وفی البخاری: وكان رجلاً اعمی لا ینادی حتی یقال له أصبحت أصبحت.

لفظ (دغنه) بی محدثین کلمه وزننده او قومشدر در . لغتده ایسه دالك وغینك
ضمی ونونك تشدیدیلهدر . ابن هشام دیر که لام و ذال ایله (ابن کذعه) دخی
دینلور اه بونی ابن اثیر دخی سویله مشدر .

(ابن عباس) عمّ خیر الناس اولان حضرت عباس بن عبدالمطلب نجلنجییلریدر .
اسملری (عبدالله) در . (ابن عباس) لفظی کندیلرینه اعلام غالبه دن اولمشدر که
حضرت عباسک اون اوغلی ایچنده ابن عباس دیو یالکز بو ذات عالی قدر نامدار
بولمشدر [۱] . والدله لری آتیه الترجه (ام الفضل لبابة) رضی الله عنها حضرت لریدر .
حضرت عباسک ایلك اولادی (فضل) اولمق حسیده کندیلری و زوجه لری علی العاده
ایلك اوغلرینه اضاقله (ابو الفضل) و (ام الفضل) دیوا کتتا ایشدر . صاحب الترجه
حضرت عبدالله ایکنجی اوغلریدر . ولادت لری هجرت سنیه دن اوچ سنه اقدمدر .
چین تولدلرنده حضور حضرت رسالته عرض و تقدیم اولمغله حضرت سید الانام
علیه الصلاة والسلام ابن عباسی کندی ریق شریف لریله تحنیک [۲] بیورمشدر .
بین الاصحاب مزید فضل و کمال ایله تمیز لری او سایه ده در . مؤخرأ دخی حقلرنده
فقه و حکمتله ایکی دفعه ده ای نبوی واقع اولمشدر . ترجمان القرآن و سلطان
المفسریندر . سعة علم لری جهتیه (بحر) و (جزر الأمة) تسمیه اولنور لری . کندیلرندن
منقولدر : « بز که اهل بیتز شجره نبوتدنز و مهبط ملائک و اهل بیت رسالت
واهل بیت رحمت و معدن علم و حکمتز » دیو تحذیث نعمت بیورمشدر . برکون فقه
و برکون تفسیر آیات قرآنیه و برکون سیر و مغازی و برکون ابیات و ادبیات

[۱] اعلام غالبه تعبییری تامیله اکلامق استیانلرک (المقتضب) نام اثر عاجزینک نحو
قسمنده معرفه بختنه مراجعت ایلری اقتضا ایدر .

[۲] (تحنیک) خرماکی طاتلی برشیئی آغزده چینوب چوجفک طاماغنه چالمق دیمکدره
یکی طوغان چوجقره بویه یا بقی عادت ایدی .

و بر کون وقائع عرب ذکرینه مخصوص اولمق اوزره مرتب ایام علم وافاده لری وار ایدی. حضرت عمر کندی عصر شریفلرنده اجله اصحابک وفور وجودلریله برابر ابن عباس حضرتلریله مشاوره ایدرلر و کندیلرینه حرمت و محبت بیوررلر ایدی [۱]. عصر حضرت عثمانده افریقیده واقع فتوحده که محاربه سی (حرب العبادلة) دیو معرفدر [۲] اعظم ارکان ابن عباس حضرتلری بولمیشدر. حضرت علی زماننده بصره والیسی و وقعه صفینده جیش جناب مرآضی امراسندن اولمشلردر. خوارج کرو هیله اولان محاورات الزامیه سی مسطور کتب ادبیه و کلامیه در. یتمش بر یاشلرنده اولدقلری حالد التمش سکنر سنه هجریه سنده طائفده وفات ایتمشلردر.

بیاض تنلی، اوزون بویلی، صبیح الوجه، فصیح اللسان بر مرد عالی شان ایدیلر. آخر عمر لرنده کوزلرینه علمی طاری اولمشدر. نظم آتی بی اکامینی سویله مشلردر:

ان یاخذ الله من عینی نورها * ففی لسانی وقلبی منهما نور

قلبی ذکی و عقلی غیر ذی دخل * وفی فمی صارم کالسیف مأثور

(مآل نظم): جناب حق کوزلرمک نورینی آور ایسه ده بآس یوق؛ زیرا انلره بدل لسانم ایله قلبمده نور واردر. قلبم ذکی و عقلم جلی و نقیدر. دهانمده دخی تیغ جوهر دارکی بر قاطع وار. دیمکدر. «مالکم؟ یا بنی هاشم!

تصابون فی أبصارکم.» دییان بر شقی اموی به: فما لکم؟ یا بنی اُمیّة! تصابون فی بصائرکم» دیمش اولدقلری کندیلرینک بداهت جوابلری حقننده مشهور اولان

[۱] وفی جمع الامثال: واستشاره عمر رضی الله عنهما فی تولیة حمص رجلاً. فقال: لا یصلح الا رجلاً منك. قال: فکنه. قال: لا تتفنع بی. قال: ولم؟ قال: لسوء ظنی فی سوء ظنک بی.

[۲] لفظ عبادلة عبد الله جمع متهوتیدر که عبدالله دیمکدر. ذکر اولنان حرب العبادلة تونس ایله طرابلس اراسنده وقوع بولمش ووجه تسمیه امراسنک عبدالله بن عباس و عبدالله ابن عمر و عبدالله بن عمرو و عبدالله بن الزبیر و عبدالله بن سعد بن ابی سرح حضراتی اولمقدن عبارت بولمیشدر. عند الفقهاء و عند المحدثین (عبادله) کیملر اولدیفی ترجمه حضرت ابن مسعودده همیندر.

کلام لرندندر [۱]. مطوّلک استعاره مکذبه بحشده سعدالعلامه نک حسن بن علی رضی الله عنهما حضرتلرینه عزو ایتدکری قصه جواویه دخی صاحب الترجمه ابن عباس حضرتلرینکدر [۲].

حضور شریفلرنده ایراد کلام ایدوبده قاریشقی افادهده بولنمش اولان بر کیمسهیه: «بکلام مثلك رزق الصمت المحبة» بیورمشلردرکه سنک کیدسنک کلامی سبیلله سکوت ممدوح اولدی دیمکدر.

فقرات آتیه جمله کلمات شریفه لرندندر: ملاک امورکم الدین وزینتکم العلم وحصون أعراضکم الادب وعزّکم الحلم وصلتکم الوفاء. صاحب المعروف لایقع فان وقع وجدتمکأ. لاتمار سفقهاً ولاحیماً فان السفيه يؤذیک والحليم یقلیک. واعمل عمل من یعلم انه مجزیّ بالحسنات مأخوذ بالسئیات.

حدس وکیاستلری مجرای امشالدهدر. نتکیم حریری مرحوم مقاده سابعه سنده «فاذا المعیتی المعیه ابن عباس وفراسقی فراسة ایاس.» دیمشدر [۳]. آتی الترجمه ابن عمر رضی الله تعالی عنهما حضرتلری حقّ سیدنا ابن

[۱] وفی معارف ابن قتیبه: ثلاثة مکافیف فی نسق عبدالله بن العباس وابوه العباس ابن عبد المطلب وابوه عبدالمطلب بن هاشم. قال ولذلك قال معاویه لا بن عباس اتم یا بنی هاشم تصابون فی ابصارکم فقال ابن عباس واتم یا بنی امیه تصابون فی بصائرکم اه
وفی فصل الکلمات القدسیة من المشارق: خ عن انس رضی الله عنه «اذا ابتلیت عبدی بحبیبته ثم صبر عوضته عنهما الجنة».

[۲] نتکیم (القول الجید) نام اثرعاززیده (ص ۴۰۰) تاریخ ابی الفدادن نقلایان اولمشدر.
[۳] فراسقی مضاف ایتدیکی (ایاس) دن مراد قاضی ابو وائلة ایاس بن معاویه بن قره المزنی درکه کمال ذکاسی (ازکن من ایاس) مثلیله مشهوردر. عمر بن عبدالعزیز زماننده یصره قاضیسی اولمشدر. نوادر ذکاسی وفیات الاعیانه وجمع الامثاله مذکوردر. پدری یتیم آلتی یاشنده وفات ایتیمش ایش. آنک وفاتی سنه سی ایاس رؤیاسنده کنندیسی پدریله برابر بررات اوزرنده کوروب آتلیک هر ایکسی قوشدقلری حالده بری دیکرینی کچمه مش. بو رؤیایی ایاس کنندیک دخی پدری کبی یتیمش آلتی یاشنده وفات ایده چکنه یوره رق مدت عمرینی بالحساب اوله چکی کچیه بی تعیین واحباسنه اخبار ایتیمش وبرکیجه احباسیله مکمله ائناسنده ایشته بوکیجه عمرمک خاتمه سیدر دیمش وفی الحقیقه اوکیجه وفات ایتمشدر. فی سنة ۱۲۶ رحمه الله تعالی .

عباسنده : «فتی الکهمول، له لسان سئول، وقلب عقول.» دیرلر ایدی .
یعنی : «ابن عباس برنایانک آبرویدر کندینک کثیرالسؤال بر لسانی وغایت
مدرك برذهنی واردر.» کثرت سؤالیله حضرت علی کبی معادن علومیدن مستفید
وجیادت فهم وحفظیله مستفاداتنی ضابط ایدی . [۱]

قوه حافظه لری بر مرتبه ایدیکه شاعر مشهور عمر بن ابی ربیعۃ المخزومی :

أَمِنْ آلِ نِعْمٍ أَنْتَ غَادٍ فُبُكْرٍ * غَدَاةَ غَدِ أَمِّ رَاحٍ فُهَجْرٍ

مطالعنده اولان سکسان بیت بر قصیده سنی کندیلرینه بر اوقویشده از بر ایتمشلردر .
شاعر حُطَّيْبَةُ [۲] مجلس حضرت فاروقده ابن عباس حضرتلرینی کوروب :
« من هذا الذي برع الناس بعلمه ونزل عنهم بسنه؟ » یعنی سنأ هپسنک کوچکی
اولدینی حالده علمأ جملهیه فائق اولان بوذات کیمدر؟ دیوسؤال ایدرک : عبدالله
ابن عباسدر . جوابنی المشردر .

کمال تواضعلری جهتیله کندیلرینه تعظیم واجلال اولمق اوزره قیام ایدنلری
آند ویره رک اوطور تر لر وانصار کرامدن قیام ایدنلره «بالایواء والنصر الا
جلستم» بیورلر ایدی . «بالایواء والنصر» دیمکله انصار حقنده اولان [والذین
آووا ونصروا] مادحه جلیله سنی تذکیر وتلمیح ایتمک ایستلر ایدی که نصر
وایوا حقیچون یعنی مهاجرینی اسکان ایتمک وتقویة اسر دینده انلره ونبی اکرمه
یاردمده بولتمق شعار کزه آند ویریرم که اوطور کز دیمکدر . استثناء مفرغه
(الا) بی فعل صریح دخی ولی ایدر . قال تعالی : [ان کل الا کذب الرسل] . وفی الحدیث :
ما أیس الشیطان من بنی آدم الا أنهم من قبل النساء . قسم سؤال دن صکره (الا) بی

[۱] «علی الی علیه کالقرارة فی المتعجر» دیو کندی علملرینک علم حضرت مرتضایه نظرأ
دکرك انکین یرینه قولنش بر شیشه صو قدر اولدینی اعتراف محقنده بولنان حضرت ابن
عباس بدایت خلافت علی المرتضاده مشارالیه حضرتلرینک عمال حضرت عثمانی عزل ایتمک
عزمنده اولملری اوزرینه کندیلرینه خطابأ : شیعیسکز ولکن صاحب تدبیر دکلسکز . دیمک
قدر بر جرأت ناصحانده بولتمشدر .

[۲] مخضرمیندندر . بر اراتق مرتهد و صکره بینه مسلم اولمشدر .